

درآمدی بر روند مطالعه و حفاظت بیراث معماری

(بناها و بافت‌های فرهنگی، تاریخی)

تألیف:

ساشا ریامی مقدم

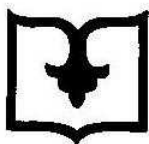
احمد پیرزاد

انتشارات سروش دانش

۱۳۹۳

عنوان اصلی: درآمدی بر روند مطالعه و حفاظت میراث معماری (بناها و بافت های فرهنگی و تاریخی)
تألیف: ساشا ریاحی مقدم، ۱۳۶۱. احمد پیرزاد، ۱۳۵۷.

تهران، سروش دانش، ۱۳۹۴.
۲۰۴ صفحه. تصویر. جدول. نمودار. (سروش دانش، شماره انتشارات ۷۳۶۲)
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۹۹-۰۸-۷

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

موضوع: (۱) درآمدی بر روند مطالعه و حفاظت میراث معماری
(۲) بناها و بافت های فرهنگی و تاریخی (۳) فیبای مختصر
یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
چاپ: اول
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۰۳۷۳۷

نام کتاب: درآمدی بر روند مطالعه و حفاظت میراث معماری (بناها و بافت های فرهنگی و تاریخی).
ناشر: انتشارات سروش دانش.
تألیف: ساشا ریاحی مقدم، احمد پیرزاد.

نوبت چاپ: اول.

سال چاپ: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ و صحافی: فاروس ایران.

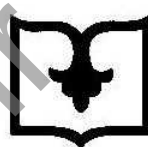
لیتوگرافی: پرنک.

طراحی جلد و صفحه آرایی: ساشا ریاحی مقدم، احمد پیرزاد.

قیمت: ۱۲۵,۰۰۰ ریال.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۹۹-۰۸-۷

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مؤلف نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار می گیرد. تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات سروش دانش می باشد.

انتشارات سروش دانش

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان روانمهر، کوچه درخشان، پلاک ۴

تلفن مرکز نشر: ۰۲۱ - ۶۶۴۱۹۱۹۵

فکس: ۰۲۱ - ۶۶۴۷۷۵۷۰

www.soroushdanesh.com

pub.sdanesh@gmail.com

فهرست مطالب

۳	پیش گفتار
۵	فصل اول: نقش و جایگاه میراث فرهنگی در دنیای امروز
۸	۱-۱- روند شکل گیری میراث انسان ساخت
۱۲	۱-۲- فرهنگ، هنر و میراث
۱۴	۱-۳- انواع میراث و میراث فرهنگی
۱۷	۱-۴- از میراث بومی تا میراث جهانی
۲۲	۱-۵- میراث فرهنگی در جهان امروز و رابطه آن با گردشگری
۲۷	فصل دوم: مبانی حفاظت میراث معماری
۲۷	۲-۱- اندیشه و دیدگاه نظریه پردازان حفاظت
۳۷	۲-۲- اصول و منشورهای بین المللی حفاظت
۸۰	۲-۳- مروری بر تاریخ حفاظت و شکل گیری آن در ایران
۹۱	۲-۴- تجربیات حفاظت میراث معماری و شهری در ایران و جهان
۱۰۷	فصل سوم: روند مطالعه و شیوه های حفاظت میراث معماری
۱۰۷	۱-۳- اصول برنامه ریزی کلان برای حفاظت
۱۱۰	۳-۲- معیارهای ارزش گذاری آثار معماری به منظور حفاظت
۱۱۵	۳-۳- شیوه های حفاظت از میراث معماری
۱۲۱	۳-۴- فرایند تهیهی طرح حفاظت میراث معماری
۱۳۳	گام اول: مطالعه و شناخت معماری اثر
۱۵۰	گام دوم: معاینه و آسیب شناسی
۱۶۷	گام سوم: تدوین اصول فکری، تبیین سیاست ها و ارائه ی طرح درمان
۱۹۹	منبع

پیش گفتار:

در هر نظام آموزشی وجود یک شیوه و روند هدفمند آموزشی از تهیه سرفصل تا تدوین منابع تخصصی کمک شایسته‌ای به اساتید واحدهای دانشگاهی در بهبود و توسعه کمی و کیفی آن نظام آموزشی خواهد کرد. در سال‌های گذشته عدم توجه کافی به منابع دست‌اول از سوی دانشجویان و اساتید منجر به کاهش نسبی کیفیت آموزشی در مراکز دانشگاهی شده است. این موضوع در حوزه‌ی رشته‌های نوپا و میان‌رشته‌ای هنر دوچندان هست. لذا برای بهبود وضعیت آموزشی دانشگاه‌ها در دوران معاصر که از رشد چشمگیری در زمینه‌ی تعدد و تنوع رشته‌ها اتفاق افتاده، نیاز به منابع تخصصی بیشتر احساس می‌شود. لذا این مجموعه گام کوچکی است در جهت بهبود نظام آموزشی در حوزه‌ی حفاظت و مرمت آثار فرهنگی، بناها و بافت‌های ارزشمند و محوطه‌های تاریخی که از گذشته‌های دور تا دوران اخیر با رویکردهای مختلفی به‌صورت ذاتی و علمی بررسی شده است. از آنجایی که از عمر دانش مرمت در جهان مدت زیادی نمی‌گذرد و آموزش علمی این رشته در کشورمان نیز دارای سابقه‌ای حدود چهل سال است، بنابراین منابع موجود و روند پیشبرد اهداف آموزشی نیز در این زمینه دچار کمبودهایی است. در این کتاب سعی بر آن است تا با استفاده از منابع دست‌اول، برای آشنایی بهتر و بیشتر دانشجویان رشته‌های مرمت و احیای بناهای تاریخی، معماری، باستان‌شناسی و سایر رشته‌های هنری مرتبط، مباحث پایه حفاظت میراث معماری تا روند آشنایی با تهیه طرح ارائه شود. در حال حاضر فارغ تحصیلات رشته‌های تحصیلی معماری، مرمت و احیای بناها و بافت‌های تاریخی و عمران به‌عنوان افراد اصلی مرمت معماری در کشورمان فعالیت دارند. اگرچه باید نگاه برنامه ریزان و مسئولین حوزه مرمت معماری به صورت‌های ساختمان‌های کهنه و نو (ساختمان‌های تاریخی و ساختمان‌های غیر تاریخی بالأخص فرسوده) مدنظر قرار بگیرد؛ اما در ایران این نوع نگاه، رویکرد کارآمدی نیست و همه رشته‌های فوق در عرصه‌های ساختمان نیز می‌توانند دخیل می‌باشند. لذا کمبود واحدهای درسی مرتبط با مرمت معماری در رشته‌های معماری و عمران بیشتر به چشم می‌خورد و همین موضوع در مرمت معماری بناهای تاریخی تأثیر منفی زیادی گذاشته است. به‌طور مثال در مقطع کارشناسی رشته تحصیلی معماری در حال حاضر درس آشنایی با مرمت ابنیه به‌عنوان تنها درس تخصصی مرمت معماری رشته فوق جنبه‌ای ظاهر کارآمد در حوزه بزرگ مرمت معماری یافته است. موضوعی که متأسفانه رشته معماری به‌عنوان رشته جامع در حوزه مرمت و حفاظت آثار تاریخی ایران دچار مشکل کرده است. لازم به ذکر

است در رشته تحصیلی عمران کمبود مواد درسی در این حوزه بیشتر به چشم می‌خورد تا آنجایی که متخصصان این رشته با حوزه مرمت معماری بناهای تاریخی بیگانه هستند. با توجه به فراوانی و گستردگی آثار میراث معماری در ایران و نیاز به حفاظت در این حوزه، عدم آشنایی کارشناسان و فارغ‌التحصیلان لطامات جبران‌ناپذیری به این ثروت‌های فرهنگی وارد کرده است. لذا به نظر نگارندگان شایسته است که عنوان‌های درسی بیشتر و کامل‌تری برای رشته‌های سه‌گانه فوق و رشته‌های مرتبط قرار داده شود. در رشته تحصیلی معماری به‌نوعی با توجه به عناوین درسی حوزه میراث فرهنگی و مطالعات معماری ایرانی و مرمت معماری سه درس «برداشت از بناهای تاریخی» و «آشنایی با معماری اسلامی ایران» و «آشنایی با مرمت ابنیه» وجود دارد که به‌نوعی در درس برداشت با شیوه‌های مستندسازی بنای تاریخی در جهت معرفی و ثبت اثر، در درس آشنایی با معماری اسلامی ایران با شناخت معماری اثر و در درس آشنایی با مرمت ابنیه با شیوه‌های مرمت معماری آشنا می‌شوند. ارتباط دروس سه‌گانه باهم به‌صورت عمیق ارائه و بحث نشده است و در برخی موارد متجز به سرگشتگی دانشجو می‌شود. لذا در مطالب پیش رو سعی شده است تا به‌نوعی رابطه صحیح و متصل این دروس عنوان و مطرح شود.

اهمیت موضوع حفاظت از ارزش‌های میراثی را می‌توان در بحث تبدیل میراث فرهنگی به ثروت فرهنگی و روابط پیدا و پنهان فرهنگ و میراث با سیاست، اقتصاد، اجتماع و غیره به‌طور آشکار مشاهده نمود. محتوای کتاب پیش رو مجموعه مباحثی در مقوله حفاظت و مرمت آثار تاریخی، فرهنگی جهت آشنایی علاقه‌مندان به حوزه میراث فرهنگی است، ولی شاید بتوان گفت مخاطبین اصلی این مجموعه دانشجویان معماری هستند که همواره در سایت‌های شهری و روستایی دست به طراحی و خلق معماری جدید می‌زنند. اغلب سکونتگاه‌های کشورمان دارای محلات و مراکز تاریخی شهری هستند که بدون آشنایی با دانش و فن‌آوری‌های ساختارهای معماری گذشته، نمی‌توان در پیرامون آن‌ها دست به طراحی زد. این کتاب مشتمل بر سه بخش اصلی است که بخش اول به آشنایی با جنبه‌های مختلف میراث فرهنگی و اهمیت آن در جهان امروز می‌پردازد. مخاطبان در بخش‌های دوم و سوم با روند شکل‌گیری حفاظت و مرمت، قوانین و بایده‌نبایدهای حفاظت، شیوه‌های حفاظت، تکنولوژی مرمت معماری از روش تحقیق و مطالعات اثر تا آسیب‌شناسی و شیوه‌های درمان آشنا می‌شوند.

امید است این کتاب مورد توجه دانشجویان و علاقه‌مندان میراث معماری قرار گیرد و گامی کوچکی در جهت حفاظت و اعتلای فرهنگ و هنر ایران برداشته شود.